

Akwụkwọ Daniel - Nọmba Iri Itoolu na Itoolu

Ụbọchị Ikpeazu na Ikpe Chineke: Ikpughe Nghọta Amụma

Jeff Pippenger

2024-02-29

“Ụbọchị ikpeazu” na-anọchi anya nkwpụta mmeghe nke ikpe n’ime mmeghari nke mmụọ ozi mbụ, ma n’ime mmeghari nke mmụọ ozi nke atọ, a na-ekwuputa mmechi nke ikpe ahụ. N’ime “ụbọchị ikpeazu” ka e buliri, ma a ka na-ebulikwa, ndị nke Chineke ka ha kpọsaa ikpe Chineke; ma iji buru onye ozi nke ikpe Chineke, i ghaghị ighota ikpe ahụ. Otu àgwà bụ isi nke Adventizim Laodisia, ma nke ndị gurụ akwụkwọ ma nke ndị na-agughị akwụkwọ, bụ na ha amaghị ikpe Chineke. Ndị amụma niile na-ekwu okwu, n’uzọ doro anya kari, banyere ụbọchị ikpeazu kari ụbọchị ndị ha biri n’ime ha.

“Onye ọbụla n’ime ndị amụma oge ochie ahụ ekwughị okwu nke ukwu n’ihi oge nke ha dị ka o si buru n’ihi oge anyị, nke mere na amụma ha ka dị irè n’ebe anyị nọ. ‘Ugbu a ihe ndị a niile mere ha ịbụ ihe atụ: e dekwara ha maka ịdọ anyị aka ná ntị, anyị ndị ọgwụgwụ nke ụwa bjakwasiri.’ 1 Ndị Korint 10:11.” Selected Messages, akwụkwọ 3, 338.

Ndị amụma niile kwekoritara n’etiti ha, ya mere amụma ha niile na-egosi otu ihe oyiyi ahụ, ma ihe oyiyi ahụ bụ nke ụbọchị ikpeazu, bụ ụbọchị ikpe.

Mmụọ nke ndị amụma dika n’okpuru ndị amụma. N’ihi na Chineke abughị onye na-eweta ọgba-aghara, kama ọ bụ onye nke udo, dika ọ dị n’ogbakọ nsọ niile. 1 Korint 14:32, 33.

Jerusalem n’ọhụ Ezikiel nke malitere n’isi nke asatọ, bụ nzukọ Chineke, nke bụ nzukọ Seventh-day Adventist nke Laodicea n’ụbọchị ikpeazu. Isi nke asatọ na nke itoolu nke Ezikiel na-akọwa igwè ndị na-efe ofufe abụọ n’oge mmechi ikpe nke ụlọ Chineke. Otu igwè ka a na-anọchi anya ya site n’aka ndị ikom okenye iri abụọ na ise ndị kpọrọ isi ala nye anyanwụ; ma ndị na-asụ ude ma na-akwa ákwá n’ihi arụ arụ ndị a na-eme n’ime nzukọ na n’ala, na-anata akara Chineke. N’isi nke iri na otu, ọhụ Ezikiel na-aga n’ihu n’ikọwa ihe atụ banyere ntaramahụhụ nke ndị ikom iri abụọ na ise ahụ ndị kpọrọ isi ala nye anyanwụ.

Ọzọkwa, mmụọ ahụ weliri m elu, we kpọta m n’ọnu-uzọ ọwụwa-anyanwụ nke ụlọ Jehova, nke chere ihu n’ọwụwa-anyanwụ: ma lee, n’ọnu-uzọ ahụ ka ndị ikom iri abụọ na ise nọ; n’etiti ha ka m huru Jaazania nwa Azur, na Pelataja nwa Benaja, ndị-isi nke ndị mmadụ. Mgbe ahụ o wee sị m, Nwa nke mmadụ, ndị a bụ ndị na-echeputa ajo omume, na-enye ndumọdu ojojo n’obodo a: ndị na-asị, Oge adighi nso; ka anyị wuo ụlọ: obodo a bụ ite, anyị onwe anyị bụ anụ. Ya mere buo amụma megide ha, bue amụma, O nwa nke mmadụ. Mmụọ Jehova wee dakwasị m, wee sị m, Kwuo; Otú a ka Jehova kwuru; Otú a ka unu kwuru, ụlọ Izrel: n’ihi na amaara m ihe ndị na-abata n’obi unu, nke onye ọ bụla n’ime unu. Unu emewo ka ndị unu gburu bawanye ụba n’obodo a, unu ejuwokwa ụzọ ya niile ndị e gburu egbu. Ya mere otú a ka Onye-nwe-ayi Jehova kwuru; ndị unu gburu, ndị unu togbo n’etiti ya, ha bụ anụ, obodo a bụkwa ite: ma Mụ onwe m ga-eme ka unu si n’etiti ya pụta. Unu atụwo egwu mma-agma; Mụ onwe m ga-eme ka mma-agma bjakwute unu, ka Onye-nwe-ayi Jehova kwuru. Aga m eme ka unu si n’etiti ya pụta,

nyefee unu n'aka ndi obia, emekwa ka ikpe m rute n'etiti unu. Ezikiel 11:1-9.

A na-amata Jerusalem dika "ite esi nri," ndi nokwa na Jerusalem bu "anu ahụ" a na-esi n'ime ite ahụ, bu ite. Ikpe nke ndi ajo omume, nke ndi mmuo ozi ji ngwa agha mbibi di n'aka ha mezuo, n'oge a na-akara ndi nari puku na iri anọ na anọ akara (n'ihi na Sister White na-ekwu na ika akara nke Isi nke itoolu nke Ezekiel bu otu ihe ahụ di ka ika akara nke Isi nke asaa nke Mkpughe), gunyere eziokwu a na-ewepu ndi ajo omume na Jerusalem. N'oge iwu Sode nke na-abia n'oge na-adighi anya, a ga-asachapu Jerusalem ime mmuo ma bulie ya elu dika okoloto n'elu ugwu niile.

O ga-erukwa na ubochi ikpeazu, na a ga-eme ka ugwu ulo nke Onyenwe anyi guzosie ike n'elu ugwu niile, a ga-ebulikwa ya elu kariya ugwu nta; mba niile ga-asobakwa bia n'ebe o no. Otutu ndi mmadu ga-aga si, Bianu, ka anyi rigoo n'ugwu nke Onyenwe anyi, n'ulo Chineke nke Jekob; o ga-ezikwa anyi uzọ Ya, anyi ga-ejekwa ije n'uzọ Ya: n'ihi na n'iwu ga-apu na Zaijon, okwu nke Onyenwe anyi kwa ga-esi na Jerusalem puta. Aizaya 2:2, 3.

Nsachapu a na-aruzu maka Jerusalem n'oge iwu ubochi Sode bu iwepu ndi Adventist Laodisia, ebe naanị ndi Adventist Filadelfia ga-anogide. Mgbe ahụ, usoro uloruru iwu ahụ agwula, n'ihi na ochichi United States bu ihe nchikwa n'usoro iwu ahụ e guzobere n'afọ 1863; ma mgbe ochichi United States na-amanye idebe ubochi Sode n'ala ahụ, a ga-ebibi usoro uloruru nke uka Seventh-day Adventist n'iwu, ma o bu ikekwe a ga-agbanwe aha ya n'iwu ka o buru ihe yiri uka Sunday Adventist.

Mgbe e wepuru ndi ajo omume no na Jerusalem n'ite ukwu ahụ, site n'aka ndi mmuo ozi na-ebibi, uka Adventist nke Laodisia na-eru ogwugwu, ma mmeghari Filadelfia aghoo Jerusalem nke mmuo nke a na-ebuli elu dika okoloto. Maika na-agwa ndi okenye ahụ okwu, ndi Aizaya kporo ndi ikom na-akpari akpari, ndi na-akpo ihe ochichiri, na ochichiri ihe; ma site n'ajuju, o na-egosi na ndi okenye ahụ kwesiri ibu ndi maara "ikpe." Ha kwesiri ima oge nleta ha.

M wee si, Nuru, biko, unu ndi isi Jekob, na unu ndi eze nke ulo Izrel; o bughu oru unu imata ikpe ziri ezi? Unu ndi kporo ezi ihe asi, hukwa ihe ojoo n'anya; ndi na-adopu akpukpo ha n'ahu ha, na anu ha n'okpukpu ha; ndi na-erikwa anu nke ndi m, na-agbakwa akpukpo ha n'ahu ha; ha na-agbajikwa okpukpu ha, na-egbutu ha iberibe, di ka ihe a na-etinye n'ite, na di ka anu di n'ime ite esi nri. Maika 3:1-3.

Chineke zubere, ma o ka na-achokwa, ka ndi Ya nke ubochi ikpeazu "mara ikpe," ma ikpe abughu otu echiche naanị ya. O bu akuko ihe mere eme na-aga n'ihu, nke nwere otutu akuku na ihe iriba ama doru anya. O bu oge amuma nke malitere n'afọ 1798, ma na-aga n'ihu ruo ogwugwu nke puku afọ ahụ. O bu ma nke nnyocha ma nke mmezu ikpe. A na-emezu ya n'ahu mmadu obula nke biriworo ndu n'elu uwa a, nakwa n'ahu ndi mmuo ozi ahụ a chupuru n'eluigwe. Oge di iche iche nke ikpe bu nghota di mkpa nye ndi Chineke kwesiri ntukwasu obi n'ubochi ikpeazu, n'ihi na aziza nye ajuju Maika bu, "ee, Izrel aghaghị ighota ikpe ahụ."

Jeremaia na-akowa na ndi ikom ochie nke Jerusalem n'ubochi ikpeazu na-anochi anya njedebe nke "nlaghachi azu na-adigide adigide," dika e gosiri ya site n'ogbo anọ nke nnupuisi na-arwanye elu, nke a siru ihe nnochianya ya n'ihe aru anọ na-arwanye elu nke Ezikiel isi nke asato. Jeremaia na-akowa na ndi ikom ochie ahụ emikpuru n'ime ime mmuo, n'ihi na ha "na-efe ofufe" "anyanwu,

onwa, na ndi agha niile nke eluigwe.” O na-akowa na ha ga “ada, ghara ibili,” n’ihi na “ha ajuwo okwu nke Onyenwe anyi.” Site n’agwa ndi a Jeremaya na-akowa na “ndi mmadu amaghi ikpe nke Onyenwe anyi.”

N’oge ahụ, ka Onyenwe anyi kwuru, ha ga-eweputa okpukpu ndi eze Juda, na okpukpu ndi isi ya, na okpukpu ndi nchuaàjà, na okpukpu ndi amuma, na okpukpu ndi bi na Jerusalem, n’ili ha: ha ga-agbasakwa ha n’ihu anyanwu, na onwa, na kpakpando niile nke eluigwe, ndi ha huru n’anya, ndi ha fere, ndi ha soro n’azu ha jee ije, ndi ha choworo, na ndi ha kporo isiala nye: a gaghị achikota ha, a gaghị elikwakwa ha; ha ga-adi ka nsi n’elu uwa. Ma onwu ka a ga-ahoro karja ndu site n’aka ndi niile foduru nke ezinulo ojojo a, ndi foduru n’ebe niile ebe m chupuru ha, ka Onyenwe ndi agha kwuru. Ozokwa, i ga-asi ha, Otu a ka Onyenwe anyi kwuru; O buru na ha ada, ha agaghị ebili kwa? o buru na mmadu atughari puo, o gaghị aloghachi kwa? Gini mere ndi Jerusalem a ji azu azu site n’ila azu na-adighi akwusi akwusi? ha jidesiri aghugho ike, haaju iloghachi. Egeere m nti, m wee nu, ma ha ekwughị ihe ziri ezi: o dighi onye cheghariri na ajo omume ya, na-asi, Gini ka m mere? onye o bu la tughariri n’uzo nke ya, di ka inyinya na-agba oso n’ike banye n’agha. Ee, ugala n’eluigwe maara oge a kara aka ya; nduru na kreen na loro na-edebe oge obibia ha; ma ndi m amaghi ikpe Onyenwe anyi. Olee otu unu si ekwu, Anyi bu ndi amamihe, iwu Onyenwe anyi dikwa n’etiti anyi? Lee, n’ezie, o ruru ya n’efu; mkpisi edemede ndi odeakwukwo bu n’efu. Ndi amamihe emeela ihere, obi adighikwa ha mma, e jidekwara ha: lee, ha ajula okwu Onyenwe anyi; amamihe di ahaa dikwa n’ime ha? Jeremiah 8:1–9.

N’isi nke ise, Jeremaya na-akowa na ndi na-amaghi ikpe nke Onyenwe anyi bu “ndi nzuzu.”

Gbaanụ oso n’uzo di iche iche n’okporo ama nile nke Jerusalem, hunu ugbo a, maranu, chookwa n’ebe sara mbara ya nile, ma o buru na unu puru ihu otu nwoke, ma o buru na e nwere onye obula na-eme ikpe ziri ezi, na-achọ eziokwu; m ga-agbagharakwa ya. Ma o bu ezie na ha na-ekwu, Dika Jehova di ndu; n’ezie, ha na-anu iyi ugha. O Jehova, o bughị eziokwu ka anya gi dikwasiri? I tiewo ha ihe, ma o wutebeghi ha; I laala ha n’iyi, ma ha ajuwo inata mgbazi: ha emewo ka ihu ha sie ike karja nkume; ha ajuwo ilaghachi. N’ihi ya ka m kwuru, N’ezie, ndi a bu ndi ogbenye; ha bu ndi nzuzu: n’ihi na ha amaghi uzo Jehova, ma o bu ikpe Chineke ha. Jeremiah 5:1–4.

N’ubochi ikpezu nke Adventizim Laodisia, ndi a na-anochi anya ha di ka umu agboghọ amaghi ihe n’ilu nke umu agboghọ iri ahụ, nke Sista White kwara na o na-anochi anya “ahumahụ nke ndi Adventist,” “amaghi uzo nke Onyenwe anyi, ma o bukwa ikpe Chineke ha.” N’isi nke na-esote, Jeremaya na-akowaputa na “uzo” nke Onyenwe anyi bu “uzo ochie di iche iche,” ma ndi Adventist Laodisia ndi amaghi ihe na-aju ije n’ime ya, ma o bu inu olu opi ahụ. “Opi” ahụ bu akara nke ikpe, nke, n’ezio kwu, ndi Adventist Laodisia ndi amaghi ihe ahụ amaghi.

Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Guzonu n’uzo di iche iche, lezienu anya, jukwaa ajuju banyere uzo ochie ahụ, ebe uzo oma ahụ di, gaghanu n’ime ya, unu ga-ahukwa izu ike maka mkpuru obi unu. Ma ha siri, Anyi agaghị ejeghari n’ime ya. Emedokwa m ndi nche n’elu unu, na-asi, Nuru nu da opi ahụ. Ma ha siri, Anyi agaghị anu. Ya mere, nuru nu, unu mba di iche iche, maranukwa, unu nzuko, ihe di n’etiti ha. Nuru, uwa: lee, aga m eweta ihe ojojo n’elu ndi a, bu

mkpurū nke echiche ha, n’ihi na ha egeghi ntị n’okwu m, ma ọ bụ n’iwu m, kama ha jurū ya.
Jeremiah 6:16–19.

“The ojoyo” a ga-eweta n’elu “ogbakọ” ahụ jurū “ige ntị n’olu opi,” na “ije” n’ime “uzo ochie,” ebe a ga-ahụ “ezumike” nke mmiri ozuzo ikpeazu, na-eme mgbe “ogbakọ” ahụ “jurū iwu Ya” n’oge iwu Sōnde na-abia n’oge na-adighi anya.

Ngwa ugboro atọ nke Elaija na-akowaputa ọrụ nke onyeozị na mmeghari n’oge ikpe ikpeazu nke na-amalite n’iwu Sōnde nke na-abia n’oge na-adighi anya. Nke jikotara ya nke oma na ngwa ugboro atọ nke Elaija bụ ngwa ugboro atọ nke onyeozị ahụ na-akwadebe uzo maka Onyeozị nke Ogbugba ndu ahụ. Ngwa ugboro atọ nke onyeozị ahụ na-akwadebe uzo na-akowaputa ọrụ nke onyeozị na mmeghari n’oge ikpe nchoputa. Onyeozị ahụ na-akwadebe uzo, na Elaija, bụ ngwa ugboro atọ ndi nwere njiko chiri anya, dika ngwa ugboro atọ nke Rom si dikwa na ngwa ugboro atọ nke odida Babilon, ma ha nwere odiche ndi di mkpa nke metutara ikpe Chineke.

Ngwa ugboro atọ nke Ilaija na ngwa ugboro atọ nke onye ozi ahụ nke na-akwado uzo maka Onye Ozi nke Ogbugba-ndu jikotara ya na ọrụ ikpe abuo puru iche nke Chineke na-emezu, site n’aka onye ozi O hororo na mmeghari ahụ nke na-ejikota onwe ya na ozi nke onye ozi ahụ. A na-ejikota ọrụ abuo ahụ na oge ikpe abuo puru iche, ọ bụ ezie na e nwere kwakorita n’etiti ihe nnochianya ndi ahụ.

Oru nke Ilaija nke atọ na nke ikpeazu metutara ikpe mmezu nke njiko atọ nke Babilon nke oge a, ma ọrụ nke onyeozị ahụ nke na-akwadebe uzo metutara ikpe nyocha na ime ka ndi nke Chineke di ocha. Isi nke atọ nke Malakai, e webatara ya site n’amaokwu ikpeazu nke isi nke abuo.

Unu ejiela Jehova ike site n’okwu unu. Ma unu na-asị, Olee n’uzo ginị ka anyi si ejie ya ike? Mgbe unu na-asị, Onye obula nke na-eme ihe ojoyo di mma n’anya Jehova, na ọ na-enwekwa mmasi n’ime ha; ma ọ bụ, Olee kwanu ebe Chineke nke ikpe ziri ezi no? Lee, aga m eziga onyeozị m, ọ ga-akwadebekwa uzo n’ihu m: Onyenwe anyi ahụ, onye unu na-achọ, ga-abia na mberede n’ulo nsọ ya, obuna onyeozị ogbugba ndu ahụ, onye unu na-enwe mmasi n’ime ya: lee, ọ ga-abia, ka Jehova nke usuu ndi agha kwuru. Ma onye ga-anogide n’ubochi obibia ya? onyekwa ga-eguzo mgbe ọ putara? n’ihi na ọ di ka oku nke onye na-anucha oia, dikwa ka ncha nke ndi na-asa akwa: O ga-anodukwa dika onye na-anucha na onye na-eme ka oiaocha di ocha: ọ ga-emekwa ka umu Levi di ocha, sachapukwa ha dika olaedo na oiaocha, ka ha wee churo Jehova aja n’ezi omume. Mgbe ahụ ka aja nke Juda na Jerusalem ga-atọ Jehova uto, dika n’ubochi ochie, na dika n’afọ ndi gara aga. Malakai 2:17–3:4.

N’ubochi ikpeazu, di ka ama Malakai si di, Adventizim Laodisia nke na-arapara na nnupuisi nke 1888 na-eme ka ike gwu Chineke. E sere nnupuisi nke 1888 onyinyo ya site na nnupuisi nke Kora, Datan na Abiram, ma arumuka nkuzi nke nnupuisi Kora bu ma ndi na-eme ihe ojoyo ka bu ndi ezi omume n’anya Onyenwe anyi.

Ugbu a, Kora, nwa Iza, nwa Kohat, nwa Livai, na Datan na Abairam, umu Eliab, na On, nwa Pelet, umu Ruben, kpokoro ndi mmadu: Ha wee bilie n’ihu Mozis, ha na ufodu n’ime umu Izrel, ndi isi ogbako nari abuo na iri ise, ndi a ma ama n’etiti nzuko ahụ, ndi ikom a ma ama: Ha wee zukota megide Mozis na megide Eron, wee si ha, Unu ewerela ihe kariji okè n’aka

unu, ebe ọ bụ na nzukọ ahụ dum dị nsọ, onye ọ bụla n'ime ha, ma Jehova nọ n'etiti ha: gini mere unu ji ebulate onwe unu n'elu ọgbakọ Jehova? Onu Oguu 16:1-3.

N'ubochi ikpeazu, ike gwuru Chineke n'ih i Adventism nke Laodicea, ndi na-arapara n'inupu isi nke 1957, nke bu nani ngosiputa nke inupu isi nke 1888, etinyere n'ime nkwuputa goomenti. Akwukwo ahụ, Questions on Doctrine, kwadoro inupu isi nke 1888, nke bu mmeghari ozo nke inupu isi Kora, Datan na Abiram, dika ama nke mmuo-oz i ahụ si di, onye gwara Sister White na o ghagh i inogide na nnoko ogbako nke 1888, ka o wee deko mmeghari ozo nke akuko ihe mere eme nke inupu isi Kora. Ndi ikom nari abuo na iri ise a ma ama zokotara onu na Kora, Datan na Abiram, imegide Mozis, onye nnoch i anya Chineke, n'inupu isi ahụ.

Ndi ikom iri abuo na ise ahụ na-akpo isiala nye anyanwu n'isi nke asato nke Ezikiel, na-anochi anya otu uzo n'uzo iri, ma o bu otu n'ime iri, nke ndi ikom nari abuo na iri ise ahụ churu aja isi utu n'ime nnupuisi Kora, Deitan na Abiram, ndi bu udi nke ndi ndu nke nnupuisi nke 1888, ndi e mere nnupuisi nkuzi ha ka o buru nke a haziri n'usoro na 1957, site n'ibiputa akwukwo ahụ Questions on Doctrine.

Nnupuisi nke Kora, Datan na Abiram juru "ikpe" ahụ Chineke kpeburu, nke koru na ha ga-awaghari n'ozara afu iri ano. Adventizim Laodisia malitere iwaghari n'ozara Laodisia n'afu 1863, mgbe ha juru ozi Laodisia e wetara n'afu 1856, nke miputara ikpe nke iwaghari n'ozara otutu afu ndi ozo, n'ih enweghi okwukwe ha. N'ime nnupuisi nke 1888, ha ka na-achoghi inakwere ozi Laodisia e wetara site n'aka ndi okenye Jones na Waggoner.

Ndi nnupuisi ahụ n'afu 1888 ajughi naani ikike ime mmuo nke Ndi Okenye Jones na Waggoner, kama ha jukwara ikike onye amuma nwanyi Ellen White na ikike Mmuo Nso, n'ih na ha gosiputara n'omume echiche ahụ na nzuko niile ha di nsu n'otu aka ahụ.

N'afu 1863, ha laghachiri rie nri na onye amuma ugha nke Betel, ma n'ime ime nke a ha mechara nabata nkowa nke nzoputa nke nnupuisi Kora nochiri anya ya, wee mesia debe ozizi ugha ahụ n'akwukwo ahụ, Questions on Doctrine, n'uzo goomenti. Ozizi ahụ bu nkowa ugha nke "igu onye ezi omume site n'okwukwe."

Nnupuisi nke afu 1863 bu mmalite nke iju ala-edo Miller nke e gosiputara n'elu mbadamba abuo Habakuk. N'isi nke abuo nke Habakuk, "mkparita uka" nke amaokwu mbu n'ikpeazu na-amiputa otu abuo nke ndi na-efe ofufe, ndi a na-eme ka ha puta ihe site n'esemokwu ha banyere ozi ahụ nke ghere oge.

Lee, mkpuru obi ya nke a na-ebuli elu adighi eguzozi n'ime ya: ma onye ezi omume ga-adi ndu site n'okwukwe ya. Habakkuk 2:4.

"okwukwe" nke "onye ezi omume" n'ime "arumuka" nke Habakuk isi nke abuo, dabeere n'elu "ohu" ahụ e dere nke oma n'elu mbadamba. Nnupuisi nke afu 1863, mezuru nzokwu mbu iji wepu ihe ahụ e dere n'elu mbadamba site n'aka ndi na-enweghizi okwukwe nke "onye ezi omume." Nnupuisi nke afu 1863 nochiri anya mkpuru mbu nke nnupuisi ahụ nke ga-emecha kwado nkowa ugha banyere ozizi nke ime ka mmadu buru onye ezi omume site n'okwukwe n'afu 1957.

Anyị ga-aga n'ihu na omumụ a n'isiokwu na-esote.

“Onyenwe anyị n'ebere Ya dị ukwu zitere ndị Ya ozi kachasi oke onu ahia site n'aka Ndi Okenye Waggoner na Jones. Ozi a bu ime ka e wetakwuo n'ihu uwa Onye Nzoputa e weliri elu, aja e ji kpuchie mmehie nke uwa dum. O gosiputara izi ezi site n'okwukwe n'ime Onye Nkwado ahụ; o kporo ndi mmadu oku ka ha nata ezi omume nke Kraist, nke a na-eme ka o puta ihè n'irube isi nye iwu niile nke Chineke. Otutu furu efu n'ilekwasị anya ha n'ebe Jisọs no. Ha kwesiri ka e duzie anya ha n'ebe Onye Ya bu nke Chukwu, uru Ya nile, na ihunanya Ya na-adighi agbanwe agbanwe n'ebe ezinulo mmadu no. E nyere ike nile n'aka Ya, ka O wee kesara mmadu onyinye bara uba, na-enye onye onu mmadu na-enweghi enyemaka onyinye ahụ na-enweghi onu ahia, bu ezi omume nke Ya onwe Ya. Nke a bu ozi ahụ Chineke nyere iwu ka e nye uwa. O bu ozi mmuo ozi nke ato ahụ, nke a ga-ekwusa n'oke olu, ma a ga-esokwa ya iwusa Mmuo Ya n'uba di ukwu.” Testimonies to Ministers, 91.

“A ga-ekwusara eziokwu nke oge a, ya bu, ozi mmuo-ozi nke ato, n'olu di ike,” nke putara n'ike na-arwanye elu, ka anyi na-eru nso n'ule ikpezu ukwu ahụ. The 1888 Materials, 1710.

“Oge ule ahụ eruola n'isi anyi, n'ihia na mkpu ukwu nke mmuo ozi nke ato amalitelari n'ikpughe ezi omume nke Kraist, Onye Mgbaputa na-agbaghara mmehie. Nke a bu mmalite nke ihè nke mmuo ozi ahụ onye ebube ya ga-eputa uwa dum.” Selected Messages, book 1, 362.

“Mmiri ozuzo ikpezu ga-adakwasị ndi nke Chineke. Otu mmuo ozi di ike ga-esi n'eluigwe ridata, a ga-emekwa ka uwa dum juputa n'ihè nke ebube ya.” Review and Herald, April 21, 1891.